

Antoni Figuera

Estimat amic Antoni (Serra),

Per descomptat que el que seguirà no vol ser, ni prop fer-s'hi, ni una crítica, ni una ressenya, ni tan sols un simple judici de valor —no en faltaria d'altra— sobre el teu darrer llibre (n'estàs segur, que ja és el darrer?): *Passió (confessable) per la cinematografia*, sinó un modest exercici de passió lectora, com a justa correspondència amb aquella altra "passió", que en el fons és la mateixa, a què al·ludeixes en el títol: passió lectora, la meva, resolta en acte de claudicació mitòmana. O potser es tracti, més senzill encara — com indica l'encapçalament d'aquestes línies— d'un renovat i entusiasta "brindis": no al sol, com diuen que fan els taurins, sinó a la nit, a la "nit americana" —Truffaut dixit—, com no podia ser menys en el nostre cas, amic Antoni, venint d'on venim. (Incís: per suposat que et concedes el privilegi de triar el caldo i la collita que consideris més adequats per a l'ocasió: tal vegada un Waltrau, un

Pinord Noir, un Rioja? Si és possible acompanyats per qualche experta tastadora de conversa fluïda i intel·ligent que s'assembla a la Virginia Madsen d'*Entre copas*. No trobes que ens ho mereixem? O serà demanar massa...?). Perquè, ¿què ens queda, amic Antoni, a aquestes alçades de la nostra vida, si no mantenir aixecada la bandera de la nostra fidelitat al cine i a la literatura: a un determinat cine i a una determinada literatura?

Com et deia al començament: ni crítica, ni comentari, ni ressenya, afortunadament. Amb tot el respecte cap a Peter Handke, diguem que les meves paraules volen ser simplement una "breu carta" per a un, en cap moment, breu ni "llarg adéu" (amb el permís inevitablement còmplice també de Raymond Chandler). Una breu carta —una altra forma de correspondència amorosa: la de l'amistat— de cinèfil a cinèfil (o encara millor: entre cinèfils que esmolen bé les seves armes), de *paredro* a *paredro* —com diria el nostre admirat Cor-

tázar— en memòria d'aquella inconfessable i inconfessada passió comuna pel cine (fàbrica de somnis i Setè Art, totalhora): aquell "tren d'ombres", com el va definir Gorki, que va travessar com una prodigiosa llum pels ravals de la nostra existència, i ens va transportar a aquell també meravellós "palau de la lluna" que varen ser les sales cinematogràfiques —i molt particularment els cines de barriada— de tot el món durant la centúria passada. Passió —tot s'ha de dir— que hem vist esllanguir penosament alhora que s'esllanguien "història" i "cine" arreu d'aquella altra "terra inexistent" d'escala planetària a què ens hem vist abocats en les darreres dècades del segle XX.

Diuen que va dir Jack l'Esbudellador a finals del segle XIX: "Amb mi comença el segle XX". Ja que a hores d'ara hem assistit a la proliferació de *boutades* de tota casta per part d'intel·lectuals, polítics i personatges i *freakis* mediàtics de qualsevol pelatge, m'has de permetre la llibertat, estimat Antoni, de contribuir amb una "perla" més al repertori. Crec sincerament que el segle XX va acabar l'any 1990 amb la caiguda del Mur de Berlín, tot i que el que és greu no és això, sinó que haguem assistit al final del segle XXI l'11 de setembre de 2001, després de la destrucció de les Torres bessones de Nova York. D'aleshores ençà sent, amic Antoni, que la teva generació i la meva no fan res més que grufar entre les pantanoses aigües d'un *no man's land* al qual no li endevinam final a l'horitzó, i una "terra erma"—no sé si com la va pensar Eliot— convertida en una sollar de merda i fems. I per descomptat que tot això no té res a veure amb el "final de la història" que cantava el cap de fava de Fukuyama.

Bé, i del teu llibre què, estimat invertibrat preautonòmic, autonòmic i postautonòmic? Potser pretendran cínicament que tinguem "memòria del futur"? Per què i per qui brindam? En el meu cas sí que sé per què i per qui fer-ho?:

- Pel conjunt del teu llibre, per la teva indestructible fidelitat —heroica fidelitat, "absurda" fidelitat en el nostre temps, en el sentit que donava a aquest adjectiu aquell també incansable "treballador de la paraula" que, com tu, va ser Samuel Beckett— a la "memòria històrica", a la "memòria d'un passat"

que per a nosaltres és “memòria i passat de cel·luloide”.

Així que, després de tant de giros, voldria creure que no del tot innecessari, aixec la meva copa i brind amb tu, brind fins a associar-me, encara que sense perdre una engruna ni de dignitat ni de maneres:

Per les cames d'Esther Williams —fumbulesques extremitats aquàtiques— i la seva *Escuela de sirenas*, tot i que en el meu cas varen ser les de Cyd Charisse les que em varen fer entendre que les set meravelles del món es resumien en una.

- I brind, com tu, per la gallarda figura una mica estufada de l'Errol Flynn de *Robín de los bosques* o d'*El capitán Blood*, com pel seu antagonista, el pèrfid i mel·líflu Basil Rathbone; i per Gene Kelly de *Los tres mosqueteros*: aquell d'Artagnan dansaire que desafiava les lleis de la gravetat pel camp de la Borgonya; sense oblidar-me del primmirat i desimbolt Stewart Granger en dos dels duels a espasa més antològics de la història del cine: *Scaramouche* i *El prisionero de Zenda*, enfrontat en aquesta darrera al també antològic dolent Rupert de Hentzau, magistralment interpretat per James Mason.

- I brind, com no podia ser d'una altra manera, per la voluminosa genialitat de Charles Laughton, l'esclafadora intel·ligència del qual directament proporcional al seu pes —com la d'Orson Welles— podem rastrejar des de *La vida privada de Enrique VIII a Testigo de cargo*; des d'*El despota a Espartaco*; sense oblidar-nos de la seva única incursió en el terreny de la direcció amb aquell malèfic conte de fades que va ser *La noche del cazador*.

- I brind amb tu no sé si pel millor Sherlock Holmes —de nou Basil Rathbone— de la història, ja que en el meu cas es tracta d'una admiració compartida amb un altre intèrpret també excepcional: el Peter Cushing de *Drácula* (Van Helsing) i *El perro de los Baskerville* (Sherlock Holmes).

- I brind per Billy Wilder, Howard Hawks i Fritz Lang, per totes i cadascuna de les seves pel·lícules, sense excloure'n cap... I és clar que aixec la copa en record d'aquelles entranyables preestrenes dels anys seixanta i de les quals tu, Antoni, vares ser cap compromès vi-

sible: *La caza, El proceso, Corredor sin retorno*... I per les inacabables *passegiate* —que no les hauria millorat Antonioni— fins ben entrada la matinada discutint sobre totes aquelles pel·lícules i sobre la divinitat i la humanitat.

- I, per damunt de tota la resta, brind per les *belles passante* baudelairianes i brassenianes (Theda Bara, Dolores Costello, Pola Negri, Brigitte Helm, Gloria Swanson, Clara Brown...). Per cert, amic Antoni, em permetràs que et demani: on anar a cercar actualment les *belles passantes* dels nostres dies? Hurem de conformar-nos, adaptant voyeurísticament la posició del James Stewart de *La ventana indiscreta*, amb el creuament de cames de la Sharon Stone d'*Instinto básico*, la seva turbulenta presència a mig camí entre el classicisme (la Jane Greer de *Retorno al pasado*) i la modernitat (la Kathleen Turner de *Fuego en el cuerpo*), o la sedosa i reptilínia suavitat de Nicole Kidman esllavissant-se per la pantalla com una anèmona en la nit...

- I brind per les rosses de Hitchcock: Grace Kelly, Eva-Marie Saint, Tippi Hedren, Janet Leigh... I per la ciutat que és totes les ciutats: la Donnafugata d'*El Gatopardo*. I pel final que resumeix tots els finals (*Casablanca*). I per aquell mascaró de proa de tota la història del cine negre, que és l'efígie de Humphrey Bogart (Philip Marlowe) doblat de Robert Mitchum. I per *El espíritu de la colmena*, sense cap dubte la millor pel·lícula de la història del cine espanyol...

I ja per acabar, amic Antoni, brind perquè el destí o l'atzar —dues maneres de dir el mateix— ens concedeixi la possibilitat de prendre la darrera copa (recordant les paraules d'un impressionant Morgan Freeman en aquella obra mestra que és *Million Dollar Baby*) en qualche lloc a meitat de camí entre enlloc i l'oblit.

Postdata.

Davant el teu encaparrament, estimat Antoni, a considerar Henry FONDA com el pitjor actor de la història del cine, t'impòs afectuosament la penitència que durant un any se t'obligui a visionar diàriament les següents pel·lícules: *Sólo se vive una vez* de Fritz Lang; *Falso culpable* de Hitchcock i *Las uvas de la ira* i *Pasión de los fuertes* de John Ford. 🎬

